

УДК 94:329.73](477)(092):340.12«1941»

DOI 10.69550/3041-1467.8.348616

Святослав НИКОЛАЄВ

аспірант кафедри історії України та правознавства, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, Україна, індекс 82100 (ascania.sv@gmail.com)

ORCID: 0009-0007-0043-0122

Sviatoslav NIKOLAEV

Postgraduate student of the Department of History of Ukraine and Law, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 24 Ivan Franko Street, Drohobych, Ukraine, postal code 82100 (ascania.sv@gmail.com)

Бібліографічний опис статті: Ніколаєв, С. (2025). Роль Володимира Горбового у відновленні Української держави 1941 р. *Axis Europae*, 8, 45–53. doi: 10.69550/3041-1467.8.348616

Bibliographic Description of the Article: Nikolaev, S. (2025). Rol Volodymyra Horbovoho u vidnovlenni Ukrainskoi derzhavy 1941 r. [The role of Volodymyr Horbovy in the restoration of the Ukrainian State in 1941]. *Axis Europae*, 8, 45–53. doi: 10.69550/3041-1467.8.348616 [in Ukrainian].

**РОЛЬ ВОЛОДИМИРА ГОРБОВОГО
У ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ 1941 Р.**

Анотація. *Мета статті* – проаналізувати політичну, державотворчу діяльність Володимира Горбового на чолі Українського Національного Комітету (1941 р.). **Методологія дослідження** базується на принципах науковості, історизму та об'єктивності, а також включає використання низки методів: історико-генетичного, історико-системного, мікроісторичного, критичного аналізу. Важливим для нашого дослідження є біографічний і просопографічний підходи. **Наукова новизна:** уперше розкрито державотворчу діяльність В. Горбового на чолі Українського Національного Комітету (1941 р.), висвітлено його погляди на ключові завдання українського визвольного руху. **Висновки.** Отже, В. Горбовий, зважаючи на свою юридичну освіту та чималу практику, особливо у політичних судових процесах 1930-х рр., відігравав важливу роль у правовому оформленні та підготовці політичних процесів, спрямованих на відновлення Української держави. Початково він працював у складі Комісії Державного планування, а згодом очолив Український Національний Комітет. Він був автором основних документів УНК, зокрема «Маніфесту проголошення української самостійної держави». Його політичні погляди, правова свідомість і національні цінності проглядаються в тексті зазначеного документу, в якому йшлося про відродження української державності, здійснювалася легітимаційна апеляція до Четвертого універсалу УНР щодо проголошення незалежності, наголошувалося на потребі об'єднання усіх політичних і громадських сил українства заради великої мети – утворення Української самостійної соборної держави. В. Горбовий, як керівник УНК,

підтримав оголошений у Львові «Акт відновлення Української держави», однак не взяв безпосередню участь у формуванні Українського Державного Правління.

Ключові слова: Володимир Горбовий, Організація українських націоналістів, Акт відновлення Української держави, Український Національний Комітет.

THE ROLE OF VOLODYMYR HORBOVYI IN THE RESTORATION OF THE UKRAINIAN STATE IN 1941

Abstract. *The purpose of the research is to analyze the political, state building activities of Volodymyr Horbovyi at the head of the Ukrainian National Committee (1941). The methodology of the research is based on the principles of scientificity, historicism and objectivity, and also includes the use of diverse methods: historical genetic, historical systemic, microhistorical, critical analysis. The biographical and prosopographic approaches are important for our study. The Scientific novelty consists in the fact that the state building activities of V. Horbovyi at the head of the Ukrainian National Committee (1941) have been revealed, his views on the key tasks of the Ukrainian Liberation Movement have been highlighted for the first time. Conclusions.* Thus, V. Horbovyi, given his legal education and considerable practice, especially in political trials of the 1930s, played an important role in the legal registration and preparation of political processes aimed at the restoration of the Ukrainian state. Initially, he worked as part of the State Planning Commission, and later headed the Ukrainian National Committee. He was the author of the main documents of the UNC, in particular the «Manifesto of the Proclamation of the Ukrainian Independent State». His political views, legal consciousness and national values are visible in the text of the mentioned document, which spoke about the revival of the Ukrainian statehood, made a legitimizing appeal to the Fourth Universal of the UNR regarding the declaration of independence, emphasized the need to unite all political and public forces of Ukrainians for the great goal – the formation of an independent Ukrainian united state. V. Horbovyi, as the head of the UNC, supported the «Act of Restoration of the Ukrainian State» announced in Lviv, but did not take a direct part in the formation of the Ukrainian State Board.

Key words: Volodymyr Horbovyi, Organization of Ukrainian Nationalists, Act of Restoration of the Ukrainian State, Ukrainian National Committee.

Постановка проблеми. В сучасній українській історіографії надають особливе значення Актові відновлення Української Держави як черговому прояву боротьби українського народу за власну національну державність, її незалежність і соборність. У контексті вивчення цієї події дослідники значну увагу присвячують розкриттю «просопографічного портрета» Акту, його авторів, ініціаторів, а також членів українського уряду на чолі з Ярославом Стецьком. Серед особистостей, які взяли активну участь в державотворчих процесах української нації в роки Другої світової війни, значну роль відіграв Володимир Горбовий – юрист, політичний діяч, член Організації українських націоналістів. Тож виникає необхідність здійснити наукову рефлексію його участі в українських національно-державницьких процесах улітку 1941 р.

Аналіз останніх досліджень. В українській історіографії на сьогодні відсутні спеціальні дослідження громадсько-політичної діяльності В. Горбового. Щоправда у численних працях, присвячених різним аспектам суспільно-політичного західноукраїнських земель, а також у студіях з історії українського визвольного руху

неодноразово згадувалося ім'я цього громадсько-політичного діяча. Маємо на увазі, передусім, праці з історії УВО та ОУН, авторами яких були А. Бедрій, П. Мірчук, З. Книш, М. Посівнич, П. Потічний та ін. Історіографічні аспекти зазначеної проблеми висвітлено у працях М. Литвина, В. Футали, І. Соляра, І. Патера тощо. Низку праць про В. Горбового опублікували А. Бедрій (Бедрій, 1995), О. Павлів (Павлів, 2019), П. Арсенич та М. Олійник (Арсенич, Олійник, 1998).

Мета статті – проаналізувати політичну, державотворчу діяльність Володимира Горбового на чолі Українського Національного Комітету (1941 р.).

Виклад основного матеріалу. На тлі розгортання внутрішньо-політичного розколу в ОУН, відбувалась підготовка до наступного етапу в реалізації українського питання, зокрема рівночасної боротьби супроти двох агресорів – радянського та нацистського режимів. Володимир Горбовий у цей період займав важливу роль у революційній фракції ОУН. Революційний Провід ОУН створив так звану Комісію планування (за іншими даними Комісія Державного планування), яка була покликана підготувати відновлення Української Держави. За спогадами члена ОУН Миколи Климишина, цю комісію від початку 1940 р. очолив д-р В. Горбовий. Його діяльність була спрямована на підготовку і ретельні обговорення та осмислення відповідного теоретичного матеріалу, а опісля розробка детальних інструкцій для діячів, «що мали йти можливо якнайвчасніше на звільнені від большевицької окупації терени і проводити в життя план творення самостійної держави» (Климишин, 1987, с. 308).

Водночас тривали дискусії щодо безпосередньої тактики реалізації плану. Як пригадував М. Климишин, «хтось піддав під розвагу питання, чи нам на самому початку не було б краще віддати керму держави в руки представників всіх українських середовищ, а самим стати в опозиції і ждати, аж вони скопромітуються, тоді ми переберемо владу в свої руки та з допомогою нашої широкорозгалуженої сітки, яку ми за той час розбудуємо до найкращого стану, поведемо молоду державу до розквіту» (Климишин, 1987, с. 308).

Таку тактику засудив Степан Бандера, відтак як пригадував сам Володимир Горбовий оунівські кола розуміли, що наближення збройної агресії на Сході восени 1941 р. є неминучим, а «Гітлер не допустить до створення нашої самостійної держави. Адже брався займати наші землі для створення там свого, а не нашого життєвого простору... Ми знали, що суспільно-політична зрілість нашого народу дійшла до вершин свого розвитку і що настала історична хвиля яку ми повинні використати для свого народу... Ми домовились до того, що насамперед поспробуємо легальним шляхом проголосити і звести свій державний лад на своїй землі, а як це не вдасться виконати, тоді вчинемо це революційним порядком. Я мав здійснити перший задум, а Бандера другий» (Архів ЦДВР, ф. 12, т. 5, арк. 53–54).

Член Крайової езекутиви й ідеологічний референт ОУН Ярослав Стецько у розвідці про «30 червня 1941 р.» відзначав, що Провід революційної ОУН вирішив створити Український Національний Комітет, який мав базуватися на «індивідуальній базі, включаючи до нього для спільного діла українських патріотів різних політичних напрямків». Я. Стецько відзначив, що за короткий час від квітня 1941 р. «вдалось розмовами у Кракові, Любліні, Празі, Брні, Берліні, Варшаві, Каліші установити політичну базу і створити Український Національний Комітет, в якому приймали участь індивідуальності, а не речники партій, з табору Української Народньої Республіки, гетьманського руху, партійно-політичного світу ЗУЗ, які уважали ініціативу ОУН позитивною» (Стецько, 1967, с. 147). Тобто Я. Стецько відзначав

політичну та ідеологічну різноманітність українських діячів, які сформували Український Національний Конгрес.

Володимир Горбовий у спогадах переважно відзначав свої організаторські здібності щодо легального оформлення Українського Національного Комітету, який сам очолив. Проте зауважував, що до цього утворення входили «українські громадяни, заслужені». Також згадав, що у черні 1941 р. Комітет видав декларацію до українського народу (Архів ЦДВР, ф. 12, т. 5, арк. 54). Варто зауважити, що цей текст насправді є своєрідним зверненням В. Горбового до українців під назвою «Разом – до одної мети» та датується 14 червнем 1941 р. У цій декларації він відзначив, що для українства настає «велика історична хвилина», тому слід залишити непорозуміння та «стати разом до служби тільки одній найбільшій справі – визволення українського народу відновлення української, суверенної, ні від кого незалежної соборної держави» (ГДА СБУ, ф. 6, спр. 70138, т. 1, арк. 201–202). У декларації також міститься заклик приєднуватись «в ряди консолідованих лав до великої праці» аби усунути з українського руху міжусобиці, створити єдину репрезентацію з Українців, які мешкають в Європі (ГДА СБУ, ф. 6, спр. 70138, т. 1, арк. 201–202).

Згідно із машинописним німецьким документом «Засідання Українського Комітету», у червні 1941 р. відбулося зібрання знаних українських громадсько-політичних діячів у Кракові. Засідання відкрив голова Комітету В. Горбовий. Обрано представників для керівництва цією зустріччю – Віктора Андрієвського, Василя Мудрого, а секретарями – Ярослава Старуха та Богдана Крохмалюка. Було вирішено створити «Український національний комітет для керівництва запланованою акцією. Голова керує загальною діяльністю комітету та представляє його з усіх питань. Голові допомагають чотири заступники голови та три секретарі, щоб забезпечити участь та залучення всіх відповідних секторів українського суспільного життя». Також у документі стверджено, що для захисту «діяльності з національної точки зору було вирішено створити Суд національної честі, формування якого було доручено УНК відповідно до до керівних принципів, встановлених Президією УНК» (ГДА СБУ, ф. 6, спр. 70138, т. 1, арк. 6). Відповідно до порядку проведення засідання, слід було сформувати основні напрями діяльності УНК, затвердити його офіційне звернення до українців. Також було прийнято рішення надіслати телеграму фюреру. У кінці машинописного документу також подано перелік членів УНК: д-р Володимир Горбовий, проф. Віктор Андрієвський, д-р Петро Шкурат, Василь Мудрий, Д-р Стефан Шухевич, проф. Андрій Яковлів, проф. Андрій Іваніс, проф. Борис Іваницький, інж. Михайло Хронов'ят, генерал Олександр Загордський, д-р А. С. Лью Глінка, Віктор Приходько, Володимир Янів, Мирон Луцький, Ярослав Старух та ін. (ГДА СБУ, ф. 6, спр. 70138, т. 1, арк. 6). Хронологічно ці установчі збори УНК, згідно з розвідкою Петра Мірчука, відбулися 22 червня 1941 р. Власне П. Мірчук зауважував, що «несподіваний зворот у дальшому розвитку подій не дав можливості Українському Національному Комітету виконати покладені на нього надії», але створення такої репрезентації, яка об'єднувала різні політичні українські сили оцінював позитивно (Мірчук, 1961, с. 82).

Схожий скептицизм висловив також й Ярослав Стецько, якому видавалося зрозумілим, що частина діячів побоювалась брати участь в можливій «антинімецькій постанові». Водночас оцінюючи діяльність УНК з погляду подальших дій, Я. Стецько описував своє загальне враження як «тривожне» та не покладав багато надій на цю репрезентацію. Діяч відзначав, що сам факт створення УНК є дуже позитивним, але висловлював занепокоєння, бо у разі «несподівної прихильної постави, чи зміни

відношення до нашої справи німецького уряду, Український Національний Комітет, сповнив би дуже корисну роль теж пропагандивного боку по альтанській стороні, головню США, з'єднанням в одному таборі з ОУН самостійницьких елементів різних партійно-політичних відтінків» (Стецько, 1967, с. 149).

Я. Стецько також пригадував, що 22 червня 1941 р. від імені Комітету було надіслано меморіал до Гітлера, Розенберга та Рібентроппа. У ньому окреслено мету створення УНК, наголошено на прагненнях українців до державної незалежності. Також він відзначив, що у зборах взяло участь 86 діячів (Стецько, 1967, с. 151), а це суттєво більше, ніж зафіксовано у вище цитованому німецькомовному документі. Такі кількісні розбіжності можна пояснити фактом проведення кількох нарад, які сформували УНК. Згідно з даними А. Бедрія, В. Горбовий, за дорученням С. Бандери організував численну зустріч (взяло участь 116 осіб) у Ряшеві, під час якої було ухвалено «Деклярацію прав українського громадянина» (інша назва відозви до українців 14 червня 1941 р.). Зважаючи на успіх зібрання 14 червня, був запланований з'їзд «всеукраїнської репрезентації» у Кракові на 22 червня 1941 р. Натомість основоположні збори УНЦ відбулися напередодні – 21 червня 1941 р. У них взяло участь 40 осіб, які готували та вносили корективи до спільної декларації, котру виголосили наступного дня. Власне у цьому репрезентативному засіданні взяло участь 86 діячів. Воно відбувалося у стінах краківської «Просвіти», де було обрано президію, виголошено три доповіді (Мирона Богуна, Володимира Яніва та Володимира Горбового) (Бедрій, 1986, с. 939–940).

Віктор Андрієвський, який входив до Управи УНК, пригадував, що одразу на початку зборів 22 червня присутні отримали звістку про початок німецько-радянської війни, яку зустріли із піднесенням. Через деякий час до приміщення увійшли представники гестапо та покликали В. Горбового, який вже більше на збори не повернувся. Його викликав начальник СД (служби безпеки), переконуючи у потребі колаборації з нацистами та розпитуючи про характер зборів. В. Горбовий рішуче відмовився від агентурної співпраці, після чого нацист пригрозив йому переслідуванням (Бедрій, 1986, с. 940).

Підсумком роботи конгресу УНК стало прийняття «Маніфесту проголошення української самостійної держави», де, за спогадами його автора – В. Горбового, було «виразно зазначено, що господарем української землі буде український народ». Також діяч відзначав, що після цього проголошення самостійності «всі наші партії, групи і табори визнали новий наш уряд і виявили намір співпрацювати з ним» (Архів ЦДВР, ф. 12, т. 5, арк. 54–55).

Укладений В. Горбовим «Маніфест проголошення української самостійної держави» є надзвичайно цінним документом до розуміння його політичних поглядів і характеру державницьких цілей ОУН(р). На початку документу наголошується: «наближається день, в якому Україна стане запорукою ладу і спокою на Сході Європи» (ГДА СБУ, ф. 6, спр. 70138, т. 1, арк. 199). А в цей складний час українські середовища в еміграції об'єдналися і «єдино у висліді нашої боротьби стане Україна, Єдина, Самостійна і Соборна, проголошена історичним універсалом 22 січня і досі окупована ворогами» (ГДА СБУ, ф. 6, спр. 70138, т. 1, арк. 199). З огляду на це, як йшлося в «Маніфесті...», для об'єднання сил української еміграції відбулося формування УНК в Кракові 22 червня 1941 р. Також відзначено, що УНК є «одиноким виявом організованої волі української еміграції, до часу відновлення діяльності Української Держави в Києві». Тому закликають усіх хто не приєднався до лав УНК «вступити в

наші ряди для показу однодушної постави і солідарності нашого загалу» (ГДА СБУ, ф. 6, спр. 70138, т. 1, арк. 200).

Після конгресу УНК В. Горбовий продовжив організаційну роботу, зокрема зустрічався у своїй квартирі у Кракові із членами УНДО Василем Мудрим, Степаном Витвицьким та їхніми однодумцями; Андрієм Лівицьким та його сином, а також іншими діячами, представниками табору УНР, «Лебедем-Юрчиком, полковником Євтимовичем – представниками гетьманського руху, Володимиром Янівим, Ярославом Старухом (якого, до речі, дуже цінував за організаторські здібності й енергію під час роботи в УНК), представниками Фронту Національної Єдності» (Іванущенко, 2017). У підсумку було сформовано Президію УНК, Раду Комітету, аби довести серйозність своїх намірів нацистській владі. Як зауважував дослідник А. Бедрій (спираючись на спогади В. Андрієвського), під час зборів Ради (близько 20 осіб) стало відомо про те, що частина бандерівського крила ОУН вирушила на фронт і до краю. Відтак було прийнято рішення: потрібно негайно «поставити німців перед доконаний факт, тобто організувати вже тепер і тут свій український уряд, і адміністрацію для Львова, а далі адміністрацію в тих місцевостях, куди буде просуватися фронт» (Бедрій, 1995, с. 41). Тому УНК вирішив звернутися до генерал-губернатора Ганса Франка та вручити ухвалений «Маніфест». Однак Г. Франк відмовився прийняти українську делегацію, мотивуючи тим, що у її складі перебувають особи, які не є громадянами Генерального Губернаторства (Бедрій, 1995, с. 41).

Відзначимо, що Я. Стецько, знову ж на основі мемуарів В. Андрієвського, зауважив: 23 червня 1941 р. на засіданні Президії вирішено поставити «німців перед доконаний факт української єдності і від імені УНК створити український уряд у Львові. Про ці пляни Президії мені нічого не було відомо ані тоді, ані пізніше... Проф. Андрієвський каже, що про пляни ОУН творити доконані факти в аналогічному пляні, Президії не було нічого відомо. І це безумовно правда» (Стецько, 1967, с. 151). Сам Я. Стецько не брав до уваги можливість «творити у Львові Уряд від імені УНК з Кракова, бо був наставлений виключно на пряму, безпосередню боротьбу проти німців і не бачив взагалі можливості комплікувати собі ситуації неможливими на віддалі контактами з інституцією, якої кількість переходила 100 людей, і страшний тодішній час, де рішення треба було приймати негайно інколи мені самому» (Стецько, 1967, с. 151).

Комунікація та підтримка різними середовищами УНК засвідчує той факт, що сам «Маніфест» 22 червня, за свідченнями діяча та учасника конгресу Романа Ільницького (псевдонім – Р. Керницький), підписало 103 особи. Однак доволі важко йшли переговори з очільником Українського Центрального Комітету – Володимиром Кубійовичем (Ільницький, 1955, с. 6). Середовище УЦК, за мемуарами В. Горбового, спочатку було прихильним до акції 22 червня 1941 р., тож тривали переговори в осередку цієї організації (Архів ЦДВР, ф. 12, т. 5, арк. 56). Проте В. Кубійович мав персональні зауваження, зокрема відмовлявся співпрацювати із В. Мудрим та Л. Макарушкою та деякими іншими послами до польського парламенту, звинувачуючи їх у минулій співпраці із польською владою. У підсумку ні В. Кубійович, ні інші очільники українських допомогівих комітетів не підтримали УНК. Виразно негативне ставлення до ініціативи УНК одразу зайняв Андрій Мельник та його угруповання в ОУН (Ільницький, 1955, с. 6). Варто також відзначити, що, за спогадами Р. Ільницького, діячі УЦК ймовірно також підпадали під вплив А. Мельника, тому згодом зайняли негативну позицію щодо УНК та його ініціатив. Також Р. Ільницький наголошував,

що напередодні організаційного оформлення УНК «ОУН Андрія Мельника видала і поширила в Кракові летючку, в якій називала Український Національний Комітет «комітетом нищення України» читаючи скорочення «УНК» ззаду до переду «КНУ»» (Ільницький, 1955, с. 6).

Пізніше В. Горбовий згадував, що після піднесення та натхнення в результаті прийняття «Маніфесту» він усвідомив: легальним шляхом не вдасться відновити державу, а єдино можливе рішення – перехід до «революційного порядку». Діяч зауважував, що Степан Бандера призначив Ярослав Стецька на пост уряду держави і «велів повторити краківську історію проголошення нашої самостійної держави у Львові. З політичної осторожності я зберігав за собою мандат голови УНК і зостався в Кракові. Тому я не зайняв місце заступника Стецька» (Архів ЦДВР, ф. 12, т. 5, арк. 58).

Натомість В. Андрієвський стверджував, що «акт 30 червня 1941 р. у Львові не був ініційований бандерівцями, лише відбувся з ініціативи Українського Національного Комітету в Кракові. Несподіванкою для нас усіх було лише те, що його оголошено іменем ОУН під проводом Степана Бандери» (Андрієвський, 1955, с. 2). Уже 1 липня 1941 р. на зборах УНК стало відомо про події у Львові, тому було прийняте рішення видати друкований на ротарі бюлетень УНК. У ньому надруковано «Акт проголошення відновлення української держави» (sic!). Документ був надрукований під титулом «Інформативний листок. Ч. 1» та містив у собі вступну статтю, власне Акт 30 червня, та, що варто відзначити, декларацію-повідомлення від УНК із закликом підтримати сформоване Українське Державне Правління. Він був підписаний його президією, куди входили Володимир Горбовий, Василь Мудрий, Віктор Андрієвський, Степан Шах. Він вийшов лише в одному екземплярі, і, як зауважував В. Андрієвський, став причиною «ліквідації нашого Комітету» (Бедрій, 1995, с. 41; Резюме документів, 1991, с. 174; Андрієвський, 1955, с. 2).

Ярослав Стецько подав дещо інший погляд на ці події. Він не виключав можливості, що отримана ним під час нелегальної поїздки до Львова інформація про таке рішення «могла б знайти в якісь формі віддзеркалення в якомусь із правно-державних актів, dokonуваних від імені Національних Зборів чи Українського Державного Правління. А втім, нашого рішення проголошувати у Львові державність ми не могли подавати до відома УНК ще й з цієї причини, що в нас було рішення проголошувати відновлення державності в Києві, а не у Львові» (Стецько, 1967, с. 151–152).

Отже, зважаючи на досить різні твердження та спогади ключових постатей, які доклалися до утворення УНК та формування «Маніфесту» у Кракові 22 червня 1941 р., а також проголошення Акту відновлення Української держави у Львові 30 червня, український історик Г. Іванущенко сформулював слушні висновки про те, що, ймовірно, ОУН мала декілька планів та середовищ, які прагнули втілити їх у життя (Іванущенко, 2017). Тобто проголошення Української державності 1941 р. планувалась у середовищі Революційного проводу ОУН. Водночас, зважаючи на обставини, доволі швидко ці плани з легальної площини трансформувалися у революційну тактику.

Висновки. Отже, В. Горбовий, зважаючи на свою юридичну освіту та чималу практику, особливо у політичних судових процесах 1930-х рр., відіграв важливу роль у правовому оформленні та підготовці політичних процесів, спрямованих на відновлення Української держави. Початково він працював у складі Комісії Державного планування, а згодом очолив Український Національний Комітет. Він був автором основних документів УНК, зокрема «Маніфесту проголошення

української самостійної держави». Його політичні погляди, правова свідомість і національні цінності проглядаються в тексті зазначеного документу, в якому йшлося про відродження української державності, здійснювалася легітимаційна апеляція до Четвертого універсалу УНР щодо проголошення незалежності, наголошувалося на потребі об'єднання усіх політичних і громадських сил українства заради великої мети. В. Горбовий як керівник УНК підтримав оголошений у Львові «Акт відновлення Української держави», однак не взяв безпосередню участь у формуванні Українського Державного Правління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

- Андрієвський, В.** (1955). Краківські образки. *Шлях перемоги*, 43 (87), 2.
- Арсенич, П., Олійник, М.** (1998). Захисник Степана Бандери. *Галичина*, 31 січня, 3.
- Архів Центру Дослідження Визвольного Руху – Архів ЦДВР.*
- Бедрій, А.** (1986). Визначний борець за українську державу (в другу річницю смерті сл.п. д-ра В. Горбового). *Визвольний Шлях*, 8 (461), 936–945.
- Бедрій, А.** (1995). *Борець і мученик за Україну – д-р Володимир Горбовий*. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 1995.
- Галузевий Державний Архів Служби Безпеки України – ГДА СБУ.*
- Іванущенко, Г.** (2017). Відновлення Української Державності 1941 року у спогадах Володимира Горбового. *Архів ОУН. Українська Інформаційна Служба – Лондон*. URL: <https://ounuis.info/publications/486/vidnovlennia-ukrainskoi-derzhavnosti-1941-roku-u-spohadakh-volodymyra-horbovoho.html>
- Ільницький, Р.** (1955). В Кракові напередодні 22 червня 1941. *Український Самостійник*, 25 (283), 5–6.
- Климишин, М.** (1987). *В поході до волі. Спомини*. Т. 1. Детройт: Українська книгарня.
- Мірчук, П.** (1961). *Степан Бандера. Символ революційної безкомпромісовості*. Нью-Йорк, Торонто: Організація Оборони Чотирьох Свобід України, Ліга Визволення України.
- Павлів, О.** (2019). В пошуках нащадків д-ра Володимира Горбового. *Нація і Держава*, 4 (671), 7–9.
- Резюме документів.** (1991). УПА в світлі німецьких документів. Книга третя: червень 1941–травень 1943. *Літопис УПА*. Т. 21. Торонто: Видавництво «Літопис УПА».
- Стецько, Я.** (1967). *30 червня 1941. Проголошення відновлення державності України*. Онтаріо, Нью-Йорк, Лондон: Українська Видавнича Спілка.

REFERENCES

- Andriievskiy, V.** (1955). Krakivski obrazky [Krakow Images]. *Shliakh peremohy*, 43 (87), 2. [in Ukrainian].
- Arsenych, P., & Oliynyk, M.** (1998). Zakhysnyk Stepana Bandery [Stepan Bandera's lawyer]. *Halychyna*, 31 sichnia, 3. [in Ukrainian].
- Arkhiv Tsentru Doslidzhennia Vyzvolnoho Rukhu [Archives of the Center for the Study of the Liberation Movement – ACSLM].*
- Bedrii, A.** (1986). Vyznachnyi borets za ukrainsku derzhavu (v druhy richnytsiu smerty sl.p. d-ra V. Horbovoho) [A Prominent Fighter for the Ukrainian State (on the Second

Anniversary of the Death of the Honorable Dr. V. Gorbovy)]. *Vyzvolnyi Shliakh*, 8 (461), 936–945. [in Ukrainian].

Bedrii, A. (1995). Borets i muchenyk za Ukrainu – d-r Volodymyr Horbovyi [A Fighter and Martyr for Ukraine – Dr. Volodymyr Gorbovy]. Drohobych: Vydavnycha firma «Vidrodzhennia», 1995. [in Ukrainian].

Haluzevyi Derzhavnyi Arkhiv Shuzhby Bezpeky Ukrainy [Branch State Archive of the Security Service of Ukraine – SBA SSU].

Ivanushchenko, H. (2017). Vidnovlennia Ukrainskoi Derzhavnosti 1941 roku u spohadakh Volodymyra Horbovoho [Restoration of Ukrainian Statehood in 1941 in the Memoirs of Volodymyr Horbovy]. *Arkhiv OUN. Ukrainska Informatsiina Sluzhba – London*. URL: <https://ounuis.info/publications/486/vidnovlennia-ukrainskoi-derzhavnosti-1941-roku-u-spohadakh-volodymyra-horbovoho.html> [in Ukrainian].

Ilytskyi, R. (1955). V Krakovi naperedodni 22 chervnia 1941 [n Krakow on the Eve of June 22, 1941]. *Ukrainskyi Samostiinyk – Ukrainian Independent*, 25 (283), 5–6. [in Ukrainian].

Klymyshyn, M. (1987). *V pokhodi do voli. Spomyny* [On the March to Freedom]. T. 1. Detroit: Ukrainska knyhnaria. [in Ukrainian].

Mirchuk, P. (1961). *Stepan Bandera. Symvol revoliutsiinoi bezkompromisovosti* [Stepan Bandera. Symbol of Revolutionary Uncompromisingness]. New-York, Toronto: Orhanizatsiia Oborony Chotyrok Svobid Ukrainy, Liga Vyzvolennia Ukrainy. [in Ukrainian].

Pavliv, O. (2019). V poshukakh nashchadkiv d-ra Volodymyra Horbovoho [In Search of the Descendants of Dr. Volodymyr Horbovy]. *Natsiia i Derzhava – Nation and State*, 4 (671), 7–9. [in Ukrainian].

Reziime dokumentiv. (1991). UPA v svitli nimetskykh dokumentiv. Knyha tretia: cherven 1941–traven 1943 [UPA in the Light of German Documents. Book Three: June 1941–May 1943]. *Litopys UPA*. T. 21. Toronto: Vydavnytstvo «Litopys UPA». [in Ukrainian].

Stetsko, Ya. (1967). 30 chervnia 1941. Proholoshennia vidnovlennia derzhavnosti Ukrainy [June 30, 1941. Proclamation of the Restoration of the Statehood of Ukraine]. Ontario, Niu-York, London: Ukrainska Vydavnycha Spilka. [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 09 квітня 2025 р.
Стаття рекомендована до публікації 28.11.2025.*